

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor: — un șir-petit 2 lei pentru o dată dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Pe cale de îndreptare

(=) «Trăim timpuri grele și earăș grele», — sânt cuvinte date astăzi mereu în vileag. Lipsuri și necăzuri, certe și rivalități, intrigi și dușmăni, — însoțitoare credincioase ale vicții omenești — când easese abate dela drumul drept, — se vădesc cu profusiune pretutindeni; — dar, par'că, nicăiri ca la noi, la români.

Răul întreg ne place să-l punem mai ales în legătură cauzală cu înfrâuririle unui mare și cumplit război, și ne ferim să recunoaștem că, la adecă, mai ales noi înșine sântem vinovați, cu toții, pentru dănuirea cauzelor, care otrăvesc raporturile dintre fiii aceluiaș neam, și care le fac viața nesuferită în țara liberată cu atâtea sacrificii...

Lipsa gradului de respect pentru bunul altuia, și în special pentru ceea ce este a statului; încălcarea dragostei creștinești prin o covârșitoare iubire de sine; ocolirea muncii stăruitoare și oneste; dispoziția spre nelucrare și urmările ei, — și alte neajunsuri și păcate, se înrădăcinează, se întăresc și rodesc cu puterea de viață a buruienelor rele și neplivite.

Traiu modest, în purtare, haine și nutriment, este înlocuit cu lux și risipă.

Fiindcă se lucrează prea puțin, producțiunea nu sporește și viața e tot mai scumpă.

În setea nepotolită d'a gusta zilnic plăcerile ușoare, cheltuind averi câștigate

fără trudă, fiecare caută să speculeze pe vecinul său, gata la nevoie să-l strivească. Mai puneți indulgența ce societatea noastră acordă adese persoanelor compromise și de caracter îndoelnic; mai puneți, că se întâmplă uneori și mai mul: abuzivul obține patronare și integrare în demnitatea sa purtată atât de — nedemn.

Viața sufletească, în urma unor asemenea stări de lucruri, apucă drumuri răătăcite și prăpăstuitoare.

Statul «ia măsuri», firește, croește legi, — dar cu prea puține rezultate simțite.

De unde s'o apucăm? Cum să ieșim la mal?

Inițiativa societății, atât mirenești, cât și bisericesti, în mijlocul desorientării morale ce ne-a cuprins, se impune, credem, dela sine.

Cu raport la *biserica* noastră, ea care are datoria să lucreze în duhul ideilor ce stau la temelie ei, nu așteaptă apelul statului de-a veni în ajutor în opera refacerii sufletești a poporului său.

S'au întocmit, prin oamenii bisericii, planuri de muncă iscusită și înțeleaptă; rămâne să se creeze, prin sprijin reciproc, cât mai neîntârziat mijloacele de realizare a planurilor statorite.

Încrestăm, din aceste planuri, privitoare la mișcarea culturală și la îmbunătățirea moravurilor, următoarele puncte:

Prin tipărirea de broșuri, nu prea scumpe, cu conținut moral religios, ales din literatura tuturor popoarelor, se face

o puternică încercare de a înlătura cu desăvârșire numeroasele cărți și cărțuții imorale, care corup tineretul cititor, și cu deosebire strică mințile crude ale tinerimii școlare.

Scriitorii de seamă ce-i avem, puși la contribuție, ni-ar putea da modele de cuvântări pentru trebuințe culturale, sociale, economice ș. a. Acestea, tipărite în cărțile, vor aduce netăgăduit folos, în deosebi când eparhiile noastre ar institui, în număr de ajuns, predicatori ambulanti dintre clericii cu talent oratoric, înlesnind astfel curentul pornit al regenerării. Un ziar cotidian din capitală publică nu demult un concurs cu premii pentru scrieri de Crăciun, și concursul a dat rezultat satisfăcător: articole foarte bine scrise, de conținut moral și creștinesc, apăruseră cu acel prilej.

Pe lângă predicatorii ambulanti, am mai avea bibliotecile parohiale ca mijloc potrivit pentru a întări sentimentul moral și a lăti cunoștințele trebucioase sătenilor. Nu de mai puțină valoare pot să devie seriile de prelegeri publice, cu subiecte variate, dezvoltate de mireni și de preoți. —

În senzul acesta procedeză, de mult timp, preoțimea noastră ardeleană.

Indată ce clerul își va lărgi tărâmul de lucrare și nu se va mărgini aproape numai la serviciile religioase obligatorii, se va consolida rolul social al bisericii, și preoțimea va rămânea și mai departe factorul de care statul nu se poate lipsi

FOIȘOARA

Colaborarea „intelectualilor“

— Ancheta unei reviste —

de Dr. Horia Petra-Petrescu

Revista din Viena «Tüz» — scriu ziarele — a întreprins o anchetă privitoare la reluarea raporturilor literare, culturale între popoarele Europei și întreabă pe bărbații de seamă din toate taberele, din toate țările, dacă: 1. cred în posibilitatea dezvoltării culturale a Europei, în forma de azi a culturii; 2. dacă nu: cum își imaginează viitorul omenirii? și 3. care este datoria fruntașilor intelectuali (cugetări, scriitori, artiști) în criza istorică?

Probleme de o deosebită gravitate.

Cine mai are, cât de cât, rațiune în ziua de atăzi, când domnește patima cea mai sacră legă, va trebui să mărturisească: dacă perseverăm într'un tempo atât de vertiginos pe cărarea apucată dela război încoace, dacă nu ne vom ști înfrâna pasiunile, nu va mai putea fi vorba de ceea ce și-au închipuit cei mai buni ai tuturor popoarelor sub noțiunea: «cultură».

A fi «cult» înseamnă nu numai a avea cunoștințe, a fi cult vrea să zică nu numai să

știi vorbi franțuzește sau englezește sau nemțește, — a fi cult înseamnă a avea și inimă și milă socială față de situația precară în care au ajuns semenii tăi, nu numai din neamul tău, ci și din alte neamuri. Toleranță, cunoștințe, spirit de condescendență intelectuală, noblețe de suflet — iată ce trebuie să înscrie cineva în atribuțiile «culturii».

Profesorul american *Dr. Carol Upson Clark* ne-a vizitat acum un an Ardealul, după ce a străbătut și celelalte țări europene, voind să studieze referințele sociale și s'a exprimat astfel despre rezultatul constatărilor sale din Ardeal și din alte țării: «Intelectualii se prăpădesc. Va veni o vreme când nu va mai exista clasa medie: vor fi numai bogătași și proletari. Am intrat odată cu războiul într'un nou ev-mediu. Și nu văd soluția». ... «O confederație a tuturor intelectualilor», întrerupe ziaristul român care-i ia interviewul. «Poate», răspunde profesorul american, «dar în dușmănia aceasta dintre popor, cine s'o realizeze? Asta le-o spun și intelectualilor maghiari: trebuie să ne salvăm existența».

Americanul are foarte mare dreptate.

Vrem să ajungem ca bogătași ghiftuiți cu parale, dar săraci lipiți la inimă și proletarii disperati, dinamitarzi, să domnească într'o Europă decimată de boale, de subalimentație, — de militarism — câtă vreme dușmănia își

joacă jocul desfrânt spre deliciul galeriei? Vrem noi să trăim într'o epocă, din care orce avânt spre ceva superior, orce schintee de bun simț au dispărut?

Bolșevicii ruși au retezat-o fără multă vorbă: pe toți, cari nu erau «proletari», «tovarăși», i-au închis în beciuri întunecoase și i-au silit să simtă grozavul păcat că s'au născut din întâmplare într'o familie de burghez, de «intelectual». Bolșevicii unguri au făcut o la fel. Întrabați temnițele și pivnițele din Budapesta și din alte orașe unde a domnit Béla Kun.

Deocamdată mai au intelectualii de pe la noi ce mânca, așa — mai modest. Sânt nemulțumiți cu toții, și pe drept cuvânt, dar rațiunea de pâine și de carne, «dacă nu curge, pică». În Rusia lui Lenin e silit savantul cu renume universal să primească o bucătică de pâine modestă grație «tovarășei» bolșevice, care împarte hrana după categorii, după cum ești aderentul sau adversarul comunismului. Vrem noi să ajungă stările dela noi (și dintr'alte țări mărginașe!) în halul acesta?

Să ascultăm cum își dau osteneala oameni de bine din diferite țări, oameni cari și-au păstrat încă cumpătul, să salveze ce mai este de salvat din «cultura» europeană.

(Urmează)

în instruirea și conducerea poporului către idealurile de viață morală și națională.

Cu prilejul întrunirilor preoțești, în părțile dincoace de munți, putem constata și în anul acesta o activitate de ordin pastoral în scop d'a lumina și a moraliza în conformitate cu rostul și nevoile zilelor noastre.

Dând întreaga preoțime tot mai mult concu sul său în opera aceasta patriotică și creștină, inaugurăm cu nădejdi de izbândă noua eră în viața publică a neamului și bisericii românești.

Ayunarea generală a Asociațiunii

Urmarea Ședinței a II-a

După referada dlui Lupeanu-Melin, în numele comisiei pentru raportul general, a vorbit protopopul Podoabă, cerând într'un discurs sui generis, într'un ton de părinte sufleteș, ca alcoolismul să fie combătut cu toată energia, ca toți oficanții de stat să ia parte la biserică. Dumineca și sărbătorile, ca să nu se dea voie să se joace decât numai după vecernie și să se întorcă lumea românească la o viață conjugală morală. Războiul a avut urmări grozave în privința morală și religioasă.

După vorbirea aceasta a primit adunarea generală propunerile comisiei, mulțumind comitetului Asociațiunii pentru activitatea arătată.

Directorul «Băncii Centrale» filiala Sibiu, dl Virgil Bontescu, a raportat în numele comisiei încredințate să censureze socotelile societății. Aflând toate în cea mai bună ordine, comisia propune și adunarea primește să se dea absolut pentru chivernisirea averii.

Pe mulți părinți, cari au fetițe la internatul Asociațiunii au să i intereseze observațiile directorului acestei instituții, ale dlui Dr. V. Bologa. La îngrijorarea exprimată de comisia raportului general că taxele sânt prea mici pentru eleve și că vor trebui urcate sumele în curând, a ținut să declare că, deocamdată, nu crede să fie necesar așa ceva, că este nădejde, ca în anul acesta să rămână taxele de mai înainte. Ca și în anii trecuți, dacă s'ar ivi unele mici dificultăți bugetare o să se apeleze, în cazul extrem, la bunăvoința părinților, cari au contribuit bucurios, știind că direcțiunea nu este o întreprindere gheșefitărească. Amendamentul dlui director de liceu Bologa se primește.

În numele comisiei pentru înscrierea de membri noi a cetit raportul dl director al «Băncii Românești», C. Ghițescu.

Urma să se țină alegerea noului comitet. Profesorul univ. din Cluj, Dr. Silviu Dragomir, a constatat cu regret că n'a dispărut «dihonia» din mijlocul nostru, că minoritatea din sânul comisiei alese pentru alegerea comitetului n'a voit să accepte propunerile aduse de majoritate. Apelează la toți ca să lase la o parte orice veleități politice și să se regăsească cu puteri unite pe terenul neutral, care este Asociațiunea, o instituție eminentă culturală. Ce a urmat după vorbirea dlui Dragomir nu se poate reda cu fidelitate, deoarece nici chiar stenograful cel mai dibaci n'ar fi fost în stare să reproducă interjecțiile și... rumoarea. Mă rog, ca la o întrunire de intelectuali din zilele noastre!

Dacă ar fi apărut Andrei Barseanu între noi și ne-ar fi dojenit blând, cu privirea i de om înțelegător a durerilor omenești, ca și când ar fi zis: moartea mea vă pricinuește o turburare ca asta? — de sigur ar fi plecat mulți capul în pământ.

Ședința promitea într'un moment dat să fie tumultuoasă, se pregăteau cu toții pentru o votare de dimensiuni homerice (cu urnă, voturi secrete, pe urma legitimațiilor despre taxele de membru — de fapt — plătite) — în sfârșit, totuș am ajuns la liman verde, găsind o ușă de scăpare, un paliativ deocamdată, dar un paliativ, care — să sperăm — se va prefaca în rețetă pentru manifestațiile culturale viitoare.

Cu bucurie trebuie să înregistrăm că ambii capi bisericesti au știut să și ridice glasul cu hotărâre și să pledeze pentru potolirea patimilor. Păcat că n'a fost un stenograf de față, deoarece vorbirile celor doi mitropoliți ar fi trebuit să fie eternizate.

În minunata-i lucrare «Ajutorul mutual în lumea animalelor și a oamenilor» ne descrie P.

Kropotkin, revoluționarul rus, cum Berberii, Kabili din Algeria și Tunis, un trib, pe care-l considerăm de barbar, ține în mare cinste, în timp pe război, fântânile, canalurile, moșeele și piețele publice, — decretând asupra lor așa numita «Anaya» — un fel de *Tabu*, adică: nu îți este permis să te apropii de ele și să le spurci sau nimiciești, fiindcă sânt de o importanță capitală, vitală atât pentru o parte cât și pentru cealaltă. «Babarii» aceștia mai declară drept «Anaya» chiar și drumul, care permite femeilor să aducă din sat apă dela fântână.

Amândoi prelații noștri au avut dificilul rol, dar totodată și mărețul rol de a striga în auzul tuturor acest «Anaya», în folosul Asociațiunii noastre, europenilor, cari se uită cu dispreț la înepoiții africani.

Ridicați cultura deasupra patimilor zilnicel Vecinic excelsior, spre ceva superior! Acesta a fost cuvântul de ordine al prelaților.

Au fost momente de înaltă înălțare sufletească în mijlocul unei mări agitate.

Ca referent al comisiei de candidare a vorbit dl Dr. V. Braniște, care a constatat — cu regret — că nu s'a putut ajunge la o unire în comisie. «Opriți-vă!» a fost cuvântul de ordine, dat de dl Braniște. «Asociațiunea» să fie teren neutral din punct de vedere politic, fiindcă este a tuturor românilor.

Simbolic a găsit accente minunate un reprezentant al vechei Români, unul din buni, din nobilii — noblețe fără blazon, dar, totuș, de naștere — unul din purtătorii de lumină din vechiul regat, colonelul I. Manolescu. Vorbirea dsale a stârnit ropote de aplauz, sincere, ca o ploaie binecuvântată peste un ogor care dogorea de căldură. A fost răspunsul cel mai potrivit față de bărfelile de femei de târg ale acelor, cari acuză vechiul regat cu toate păcatele în numele «Caselor naționale», în fruntea cărora se află, a adus colonelul Manolescu ca contribuție — primos de venerație și admirație memoriei lui Andrei Barseanu — pentru fondul cu numele lui 9000 de lei, iar pentru ridicarea unei case naționale în satul lui Avram Iancu 60.000 de lei pe anul acesta, ear pentru anul viitor o sumă — aproximativ — tot așa de mare. Iacă fapte și nu vorbe!

Din uraganul de patimi am avut — delirul de bucurie. Dl Manolescu punea punctul pe i cum trebuie. Voia să spună: iacă ce ne unește — dragostea pentru lumină. Veniți să lucrăm împreună, împotriva tuturor greutăților fără de număr.

Au încetat pentru o clipă interjecțiile malițioase, ca și în decursul vorbirilor mitropoliților. Alt «regățean» de inimă, Dr. Gh. Preda, decinând onoarea de a fi ales vicepreședinte, ca să nu atingă susceptibilitățile unor anumite cercuri, cari se țin de dreptul consuetudinar — a secerat alte ropote de aplauze. Cine să nu îndrăgească un astfel de gest al unui om, care lucrează ori unde l-ai pune cu acelaș zel pentru cauza comună? Așa s'a ales în locul de vicepreș. avocatul din Sibiu, dl Dr. Oct. Russu urmând ca la adunarea generală viitoare să se găsească modalitatea ca sciziunile de astăzi să dispară.

Lista cealaltă a comitetului ales am comunicat-o în nr. trecut. În privința tinerii adunării generale viitoare s'a deliberat iarăș cu vervă — reprez. din Białymare dl Gherman, cerea onoarea pentru orașul său — dl Dr. Bologa cerea să se încredințeze comitetul cu numirea definitivă — pref. Dr. Boiu invita în numele Sibiului, în sfârșit s'a decis (Dr. Dragomir) ca comitetul să hotărească.

După alegerea unei comisii verificatoare s'a închis ședința bogată în momente neuitate.

Sedința festivă

După prânz la ora 4 s'a ținut ședința festivă a secțiilor științifice literare. A fost un singur orator, fiind celalalt — dl prof. Pârvan — împiedecat de a lua parte, dar oratorul de acum ne-a recompensat cât zece oratori. Ce «regățean» de ținut minte și ce vrednic de iubirea noastră! Dl Dr. Gheorghe Preda a primit o misiune ingrată pentru 90% din conferențieri: de a rostii câte un panegiric pentru trei din ceice s'au gândit să testeze societății din averile lor. Ingrată, fiindcă e primejdia plătitudinilor, a locurilor comune, a biografiilor seci. Și ce-a oferit dl Dr. Preda? — o conferență plină de spirit, de adâncire psihologică și de eleganță totodată. Ce teme vitale, de extremă importanță a atins în

conferența dsale intitulată: «Testamente trupești și sufletești». (Chiar și cuvântul testament îl iai la început cu neîncredere la cunoștință!) Despre selecționarea speciei umane, despre îndemnurile cari se transplantă din generație în generație dela cei buni și dela cei răi (glasul sângelui) — ilustrând tezele cu citate alese cu bun simț și adâncă înțelegere din scrierile lui Andrei Barseanu, din biografiile mecenatilor Pipoș, Bădilă.

A vorbit ca medic-psihiatru, pedagog și sociolog, arătând totodată frumoase cunoștințe despre referințele sociale-culturale dela noi. Publicul numeros a aplaudat frenetic și pe drept cuvânt. Clipe de elevație sufletească, cari vor trebui comunicate, în scris, când se va tipări conferența, tuturor membrilor Asociațiunii.

Congresul catehetic

Asociația clerului «Andrei Șaguna» se întrunește în al treilea congres ordinar în Sibiu, în zilele de 2/15—3/16 Noemvrie 1922.

Programa acestui congres catehetic este următoarea:

1. Slujba sfintei liturghii în catedrala mitropolitană, cu predică și chemarea Duhului sfânt.
2. Deschiderea Congresului
3. Raportul comitetului central.
4. Raportul casierului.
5. Educația religioasă prin școală.
6. Cine să predea religiunea în școala primară?
7. Materia de învățământ religios în școala primară.
8. Educația religioasă în școlile profesionale și de ucenici.
9. Dotația clerului.
10. Propuneri. (Se anunță în scris biroulul central cel puțin cu 3 zile înainte de congres).

Citind ziare

Ce nu se poate îngădui în statul român? La această întrebare dă răspuns, în Universul, dl N. Iorga zicând:

Avem în Ardeal un mare număr de unguri, a căror ființă națională o respectăm, a căror situație astăzi o înțelegem nu numai cu mintea, dar și cu inima. Ei ar putea fi lăsați liberi să și dea organizarea pe care o vor.

De ce am grămădi precauțiuni inutile pentru noi, jicnitoare pentru alții? Dacă însă s'ar dovedi că aceste organizări sânt în relațiuni cu statul național maghiar și lucrează în interesul lui, imposibilitatea îngăduinții s'ar produce imediat.

Avem în Ardeal un prețios element german, al sașilor, vrednic de stimă sub atâtea raporturi. Trăiască și n-tulburat viața și desvolte și o chiar cât poate! Dacă însă s'ar descoperi vreedată că între conducătorii lor și statul german există o înțelegere în vederea revanșei pe care acesta din urmă o pregătește prin toate mijloacele, aceeași imposibilitate de stat ar comanda o intervenire energetică.

Sânt socialiști cari urmăresc prefacerea societății după alte norme. Câtă vreme lupta lor e legală, nu e nimic de zis. Dacă însă s'ar constata că primesc ordine de aiurea, toată puterea statului trebuie să cadă asupra lor.

Eată și biserica unită... ea reprezintă azi, religios, o minoritate românească locală. Tot respectul pentru ce este... Indată însă ce se izolează de nație și proclamă, cum face foaia din Białymare, că nația vine după confesiune și că biserica sfântului Petru e de o potrivă cu coloana lui Traian, aceeași imposibilitate de a tolera o asemenea atitudine se produce! *Spiritul străin trebuie izgonit dintr'însa.*

Numai așa vom fi întemeiat o țară pe temelii pe care nimeni să nu le poată zgudu.

A apărut

Calendarul Bunului Creștin pe anul 1923

Se vinde la LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ în SIBIU, și în alte librării. — La cererile prin MANDAT POSTAL se va adăuga 4 Lei pentru porto și recomandat.

Modificarea constituției

— Școala. — Căsătoria. — Presa. —

Comisiunea, însărcinată cu lucrările pentru modificarea constituției, întrunindu-se zilnic în ședințe, își urmează discuțiile asupra diferitelor chestiuni din noul proiect al constituției statului nostru.

În ședințele de Miercuri și Joi s'au desbătut chestiunile de: învățământ, căsătorie, precum și chestiunea presei.

După zările din capitală, dăm următoarele informațiuni:

În chestiunea școlară, dl ministru Dr. Angelescu a propus ca învățământul să fie liber. Cel primar să fie gratuit și obligator până la 16 ani, iar cel secundar liber, însă impus la taxe suportabile. În privința școalelor confesionale a propus să li se pună restricțiuni. La aceasta dl I. Brătianu s'a opus.

Dl D. Ioanițescu spune că textul din proiectul de constituție ce a întocmit e studiat după constituția elvețiană, unde, ca și la noi, sânt mai multe confesiuni. De aceea găsește că trebuie garantată libertatea învățământului fără să se pună greutăți școalelor cu caracter confesional.

Dl V. Brătianu, în această chestiune, a propus o soluțiune prea democrată: Să nu fie decât școale laice.

Dl G. Mărzescu a propus un text care a fost admis cu modificările făcute de dl Ioanițescu.

Prin soluțiunea propusă de d-nii Mărzescu și Ioanițescu se garantează libertatea în limita moralității și siguranței statului.

Școalele confesionale și ale minorităților vor fi regulate de legi speciale. —

În chestiunea de căsătorie:

Dl Dissescu a citit textul din anteproiectul de constituție făcut la cerul de studii al partidului liberal și a susținut că, pentru valabilitatea căsătoriei civile, nu e nevoie de proba căsătoriei religioase.

De aceeași opinie a fost și dl Sassu.

Dl Bălănescu a susținut ca și căsătoria religioasă să fie obligatorie, având în vedere simțământul religios de care e pătrunsă marea masă a sâtenilor noștri.

D-nii Dr. Angelescu și Banu a propus ca în această chestiune să se asculte și opinia Mitropoliților noștri.

Dl I. Brătianu a susținut vechiul text al constituției care prevede ca obligatorie căsătoria religioasă prevăzând însă scutire în anumite cazuri speciale, care trebuie trecute în legi speciale.

Avem nevoie, a spus dsa, să întărim sentimentul religios în masele poporului, în aceste timpuri când spiritele nu mai găsesc razim moral, pe care să se sprijine. —

În chestiunea de libertate a presei opiniile comisiunii au fost împărțite.

Dl I. Brătianu a opinat că delictele de calomnie prin presă să fie deferite tribunalelor ordinare. Oratorul a spus că are datorie față de generațiunile viitoare ca să moralizeze viața publică. Nu trebuie să avem teamă dând unele delict de presă să le rezolve justiția. Predecesorii noștri, dela 66, n'au făcut acest lucru pentru că atunci magistratura era în fașe, deabea se înjgheba, iar experiența politică lipsea aproape cu totul. Calomnia și șantajul, fiind delict ordinare, trebuie deferite tribunalelor. Numai delictele de opinie să fie deferite juraților.

D-nii Cosma și general Moșoiu au cerut ca toate delictele de presă să fie deferite justiției. În Ardeal, au spus d lor, presa era supusă unui regim restrictiv. Regimul nostru de libertate a demoralizat presa din Ardeal, — de aceea se văd astăzi atâtea campanii calomnioase în acea presă.

Dl D. Ioanițescu a spus că deși o parte din presă e abuzivă, nu e mai puțin adevărat că tot așa de abuzivi sânt și guvernânții, cari, de multe ori sânt întrecuți de către administrație. Înainte de a da delictele de presă pe mâna justiției să socotim că magistratii pot fi influențați și că spiritul cetățenilor nu e încă pătruns de respectul legilor. Sântem, a spus d-sa, într-o fază de tranziție și singura sursă, de unde opinia publică ar putea să afle abuzurile guvernului și ale administrației e presa. S'ar putea găsi guverne

care să profite de faptul că presa nu poate vorbi fără să risce închisoare sau amendă și să săvârșească multe nelegiuiri. Libertatea presei temperează oarecum unele porniri și servește în multe cazuri chiar guvernului, care nu poate să știe de multe ori ce se petrece într'un colț îndepărtat al țării, și abuzurile administrative ce se pot săvârși din exces de zel. Trebuie însă să se ia măsură tranzitorie. Și anume delictele de opinie să fie judecate de jurați, iar cele conexe cu șantajul, excocheria și abuzul de încredere să fie trimise la tribunalele ordinare. Cu această soluție nu se atinge nici libertatea presei și se împiedică și abuzurile de natură penală.

Dl C. Dissescu, revenind a spus că abuzul de presă e ceva fictiv, fiind un abuz de gândire. Nu trebuie, zice d-sa, să băgăm justiția în luptele politice. Să lăsăm, ca și până acum, ca toate delictele de presă să fie deferite juraților. Nu s'a prăbușit până acum nici un guvern prin calomniile de presă: nu se va doborâ nici de aici înainte. —

Proiectul constituției nouă se va aduce în discuția parlamentului în cursul sesiunii ordinare, ce se deschide în 28 Noemvrie 1922.

Oficiul guvernului, ziarul *Viitorul*, scrie că parlamentul va declara vacante locurile senatorilor și deputaților cari se abțin dela desbaterile corpurilor legiuitoare. În acest caz cercurile electorale din Ardeal și Bănat, în care se vor face alegeri parțiale, vor fi convocate pentru a doua jumătate a lunii Ianuar 1923.

A apărut:

Calendarul Bunului Creștin

pe anul 1923

Este cel mai bun calendar

Cuprinde materie foarte bogată: culturală și literară, cu articole de învățătură și petrecere, și cu numeroase icoane, și adevărat:

Afară de chipurile MM. LL. Regelui și Reginei (care se pot așeza și în cadre sau rame), mai multe chipuri frumoase dela încoronarea în Alba-Iulia, precum și Coroana de oțel a Regelui și Coroana de aur a Reginei noastre; apoi icoanele: Principilor moștenitori români Carol și Elena, a lui Șaguna și Avram Iancu, ș. a. ș. a.

Din materialul Calendarului amintim următoarele: Despre încoronarea din 1922. Sfințirea bisericii încoronării la Alba-Iulia. Regele și Regina tuturor românilor. Eroul Avram Iancu. Marele dascăl Gheorghe Lazar. Andrei Șaguna și gimnaziul din Brad. Despre biserica românească. Uriașul, o povestire cu tâlc. Versuri alese. Puricele și musca, poveste. Istorioare și snoave cu haz, povățuiri, glume și altele. — Târguri și anunțuri de tot felul.

Calendarul Bunului Creștin se vinde la Librăria Arhidieceșană în Sibiu, și în alte librării. Costă 10 lei, fără șematism, și 15 lei cu șematismul Arhidieceșan de Alba-Iulia și Sibiu.

Știrile zilei

Predică în catedră. Duminica trecută, la finea sfintei liturghii, a ținut o predică înălțătoare păr. Dr. Aurel Crăciunescu, prof. sem.

Dela facultatea de teologie din capitală. Duminică a fost solemnitatea deschiderii cursurilor facultății de teologie din capitală. Erau de față: corpul profesoral în frunte cu Dr. Chiricescu, decan; dl V. Ispir, secretar general al ministerului cultelor, și studenții. Solemnitatea s'a început prin serviciul divin, oficiat de spiritualul institutului teologic. Corul studenților a dat răspunsurile.

Dr. Chiricescu, decanul facultății și președintele de onoare al soc. studenților în teologie, a vorbit, arătând studenților rolul ce-l are pre-

otul în societate, și felul cum studenții teologi trebuie să lucreze în timpurile grele de astăzi. Din partea studenților a vorbit președintele activ al societății, arătând că teologii sânt convinși toți de nobila misiune ce îmbrățișează și de importantul sprijin ce neamul românesc îl așteaptă dela ei, și de aceea vor căuta din toate puterile să fie vrednici urmași ai acelor, cari s'au jertfit pentru ca să poată păstra credința și limba noastră. Dl V. Ispir, reprezentantul ministrului, spune că ia cunoștință cu bucurie de activitatea pe care studenții și-au propus să o desfășoare anul acesta, și promite că și dl ministru Banu le va da concursul. Termină donând societății 5000 lei.

Concert. Corul mixt al Școalei normale Andrei Șaguna din Sibiu sub conducerea profesorului Timotei Popovici va da Miercuri, în 2/15 Noemvrie 1922 (ziua primă a congresului Asociației Andrei Șaguna a clerului român ortodox) în sala cea mare a prefecturii județului Sibiu un Concert cu muzică religioasă și cântece patriotice și populare pentru cor mixt. Începutul la ora 6¹/₂ d. a. fix. Intrarea este liberă. Dăruiri în bani în scopul sporirii bibliotecii și repertoriului coral al școalei se primesc cu mulțumită.

Tronul Turciei. Legea de destituire a sultanului, votată în adunarea națională din Angora, declară că guvernul națiunii este în mâinile adunării naționale; iar califatul va continua să fie exercitat de familia Osman: adunarea va alege un prinț, ale cărui calități morale și intelectuale îl vor face demn de această alegere.

Aviz. Comandamentul 7 Teritorial ține licitație publică în ziua de 17 Noemvrie pentru saci de iută reformați. Doritorii pot vedea condițiunile la Comandamentul 7 Teritorial, Divizia 1 și Divizia 21.

Pedepsit cu amendă. Preotul dela parohia noastră din Timișoara, cartierul elisabetin, a dat în judecată pe măcelarul Cseh, care la trecerea unei procesiuni religioase a refuzat să-și scoată pălăria. Măcelarul s'a apărut în fața judecătoriei spunând că este calvin și nu se simte îndatorat să-și scoată pălăria la trecerea procesiunilor. Judecătorul totuși l-a osândit să plătească amendă de 250 lei.

În atențiunea publicului. În ultimul timp s'au comis în orașul nostru Sibiu numeroase furturi și spargerii, fără ca să se fi găsit vre-o urmă sau indicii, care să conducă pe urmele făptuitorilor. În interesul general se impune ca publicul să dea ajutor efectiv agenților forței publice, înlesnindu-le urmărirea răufăcătorilor prin indicii sau informații serioase. Din acest motiv este de dorit, ca toți cei ce vor auzi sau vor observa fapte ce ar putea interesa poliția orașului, în legătură cu furturile comise, să anunțe cu cea mai mare urgență la prefectura poliției. Se vor oferi premii celor ce dau informațiuni precise, în urma cărora se vor putea descoperi autorii furturilor. Nimeni nu va avea de suferit nici o neplăcere în urma denunțului ce va face, deoarece se păstrează cea mai mare discreție cu privire la numele persoanelor care dau informațiile dorite.

O mângăere. Despre absența prelaților greco-catolici din biserica încoronării la Alba-Iulia, ziarul *Beiușul* scrie: Avem o mângăere: Ardealul, și majoritatea credincioșilor acestor prelați pierduți, nu se îndentifică cu el și reprobă cu demnitate păcătoasa lor atitudine. Așteptăm însă să li se spună lămurit, că ei n'au reprezentat biserica lor, ci numai sufletele pierdute în școala străinilor. Românii din Transilvania sânt toți de legea românească: ceace înseamnă, că toți au suflet românesc, cari nu cunosc decât o singură credință: iubirea de neam, de țară și neclintită iubire către coroană, care simbolizează ideea unității noastre naționale.

Teatrul din Sibiu, sub direcția dlui V. Popp, a obținut mari succese atât aseară prin reprezentarea piesei clasice *Don Carlos* de Schiller, cât și în serile precedente cu melodioasele opere: *Țăranul vesel*, *Sânge polonez* ș. a. În pregătire sânt piese nouă și vechi, dintre cele mai reputeate, jucate de artiști mult aplaudați. În fiecare Duminică, d. a. la ora 3, se dau reprezentații cu prețuri reduse și cu sale pline.

Românii în America

O carte instructivă a apărut sub acest titlu, scrisă de dl Șerban Drușu. Ea cuprinde date privitoare la starea românilor emigrați în America. Estă câteva părți din această interesantă lucrare:

Criza emigrării românilor, din fostul imperiu austro-ungar, în America de Nord, a fost prigonirile maghiarilor și lipsa de pământ. Acum 35 de ani statu Canada acordă pământ străinilor, spre a favoriza colonizarea.

Primii emigranți au fost oameni mai în vârstă, cari au plecat singuri, sau cu doi trei tovarăși; de la 1900 încoace țărani ardeleni au pornit spre America în grupuri mai numeroase.

Înainte de 1900 numărul românilor era așa de mic încât autoritățile de emigrare, — atât în Canada, cât și Statele Unite, — nu aveau pentru ei o coloană specială, ci îi treceau la «Din alte țări». Numai în ultimii doi ani al veacului trecut românii au început a fi înregistrați ca națiune, ținându-se seamă de numărul lor. Acesta ar fi cât se poate de exact, dacă toți emigranții români ar fi venit ca cetățeni ai României.

Recensământul Statelor-Unite arată că în 1921 numărul cetățenilor români se urcă la 102.823; în această cifră nu sânt cuprinși românii, care au devenit cetățeni americani și mai ales evreii-români, cam 75 de mii la număr. Acești din urmă mai toți sânt americani zați, obținând avantajile necesare exercitării diferitelor lor întreprinderi comerciale; însă majoritatea păstrează cele mai bune sentimente față de țara noastră. Am putea deci afirma că la sfârșitul anului 1921 s'ar afla în Statele-Unite aproximativ 180.000 de supuși români și foști români, cari însă sânt legați de țară prin rudeniile lor rămase acolo.

Toți au emigrat cam în decurs de 25 de ani, numărul cel mai considerabil fiind între 1906 și 1907.

Odată cu izbucnirea războiului în 1914, emigrarea a încetat cu totul, până la 1919, când lichidarea imperiului austro-ungar a dat puțința emigranților noștri să se repatrieze cu pașapoarte românești. Considerând faptul că între ani 1919 și 1920 s'au eliberat cam 5000 de pașapoarte românești, am putea spune că la începutul anului 1919 numărul românilor din Statele Unite se apropia de 230 de mii.

Ținând seamă de proporția dintre cei trec și cei ce se repatriază, putem fi siguri că numărul emigranților români în Statele-Unite va fluctua în jurul cifrei de 180.000; așa spre exemplu în 1920 au părăsit Statele-Unite 20.418 pe când în 1921 au fost admiși în aceeași țară 16.057 emigranți români (cifra trebuie primită sub rezervă, pentru că o sumă de refugiați evrei, ruși și ucrainieni, cari au scăpat de teroarea bolșevistă, au intrat în Statele-Unite cu pașapoarte românești, eliberate de autoritățile noastre în dorința de a-i scăpa de rigorile câmpurilor de concentrare).

Statele, în spre care se îndreaptă emigranții români și unde aceștia se găsesc în număr mai mare sânt: New York, Ohio, Pennsylvania, Illinois, Michigan, New Jersey, Indiana, Minnesota și în fine California.

Emigrații noștri s'au apropiat mereu de coasta Pacificului: în 1910 în California erau numai 187 români, în 1920 ei numără 2.403.

În Statul New York se găsește cel mai însemnat număr de români și el a atras 90 la sută din populația evreiască emigrată din România.

Orașele în care se găsesc grupuri însemnate de români, sânt:

Cleveland, Youngstown, Akron, Cincinnati, Canton, Lorraine, Massillon, Toledo, Mansfield, Dayton, Alliance, Martinsferry, Warren, Newark, Niles, și în număr mic, risipiți prin alte localități din Statul Ohio; apoi în Pittsburgh, Farrell, Elwood, City Homestead, McKeesport, Sharon, Bethlehem și South, Bethelhem, Philadelphia, Wilkes-Barre, Erie, New Castle, Mount Union, Hazelton, Williamstown, Scalp level, și Scranton, cum și mai ales pe valea Lehigh, unde sânt foarte multe mine de cărbuni, toate în Pennsylvania.

În statul Illinois, de sigur că cel mai mare număr de români este în orașul Chicago, care după New York este cel mai important în Statele-

Unite, aceștia se mai găsesc însă și în localitățile: Aurora, Elgin și altele.

Acelaș lucru s'a întâmplat și în statul Michigan: Detroit, cel mai important centru industrial a atras cel mai însemnat număr de emigranți români, mulți lucrând la uzinele de automobile «Ford»; în grupuri mai mici îi găsim în Pontiac, Highland Park, An Arbor, Jackson. În New Jersey cel mai mare număr de români este în orașul Trenton, după care vin localitățile Perth, Amboy, în jurul orașelor Jersey City, Hoboken, Newark. Românii din Indiana sânt grupați în jurul și în orașele: Indianapolis, Terre-Haute, East-Chicago, Gary, și Indiana Harbor. În statul Minnesota îi găsim în orașul Saint Paul și împrejurimile lui. În California pe lângă San Francisco, Los Angeles, Sacramento și Oakland.

Afară de orașul New York, ei se mai află în localitățile: Buffalo, Watertown, Vansacket și Tonawanda.

Alte centre sânt: Bridgeport, (Connecticut), Baltimore (Maryland), Omaha (Nebraska), Jacksonville (Florida), Portland (Oregon), St. Louis (Missouri).

Nr. 452/1922

(198) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune sistemizat prin ord. Ven. Consistor Nr. 3533/1917. Bis. în parohia de cl. III, înău, protopresbiteratul Cetatea de Peatră, lângă neputinciosul paroh Petru Vaida, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele capelanului sânt jumătate din cele satorite în coala B, de congruă.

Reflecții își vor trimite cererile provăzute cu documentele necesare oficiului protopresbiterat ort. rom. Cetatea de peatră, în Lăpușul Unguresc, în termenul deschis și pe lângă observarea dispozițiilor reglementare se pot prezenta în comună pentru a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul-Unguresc, la 5 Oct. 1922.

Oficiul protopresbiterat ort. român al tractului Cetatea-de-peatră în înțelegere cu comitetul parohial.

Zaharie Manu
protopop

Nr. 395/922

(197) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III Sieu Sântul în protopresb. Bistriței se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat și dotațiunea preoțească dela stat conform calificației celui ales.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul arătat, la Oficiul protopresb. rom. ort. în Bistrița, și cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, se pot prezenta și în parohie în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a cânta, predica, eventual a liturghisi.

Bistrița, 31 Octomvrie 1922.

Oficiul protopresb. ort. rom. în înțelegere cu comitetul parohial.

Grigore Pletosu
protopresb.

Nr. 322/922 prot.

(193) 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători la școala primară confesională ort. rom. din Sârbi, protopresbiteratul Ilia, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Emolumentele împreunate cu I post sânt: Locuință, grădină, lemne în natură, iar dela comuna bisericască Lei 400 anual și întregirea dela stat

Cele pentru postul al II-lea va da statul pe baza legii în complet.

Cererile să se înainteze în termenul indicat, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopopesc, cu îndatorirea că concurenții

să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Sârbi, la 8 Octomvrie 1922.

Silviu Andricia
preș. com. par.

Man Solomon
epitrop cassar

În înțelegere cu comitetul parohial.

Ilia, la 5/18 Octomvrie 1922.

Const. Moldovan
protopresbiter

Nr. 326/1922

(194) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa I-a Mogoș-Miclești, din protopresbiteratul Lupșa se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt: venitele dela parohie din coala B, și salariul și gradațiile din bugetul statului.

Concursele — documentele conform regulamentului parohial — se înainteză subscrisului oficiu în termenul deschis, iar concurenții — cu observarea prescrierilor din regulamentul — se prezintă înainte de alegere în parohie, spre a cânta, cuvânta, eventual celebra, și a face cunoștință cu poporul.

În lipsa de concurenți pentru parohiile de clasa I, se pun în candidație și concurenți cu calificare pentru parohiile de clasa a doua.

Baia-de-Arieș, 28 Sept. (11 Oct.) 1922.

Oficiul protopresbiterat ortodox român al Lupșei, în înțelegere cu comitetul par. concernent.

Vasile Gan
protopresbiter

Nr. 2575/1922

(195) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de profesor de Religie la școala medie de fete din Cluj sistemizat cu ordinul Ministrului de Instrucție Nr. 28928-V. 1922, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Catedra aceasta se completează cu orele de Religie dela școala Medie de băieți, școala Tehnică și școala superioară comercială. Concurenții vor avea să dovedească calificația cerută în ordinul resortului de Culte Nr. 12273 1919.

Retribuția e cea stabilită în normele de salarizare a corpului didactic dela școlile secundare.

Concursele cu documentele necesare se vor înainta acestui Consistor până la termenul indicat.

Cluj, la 30 Octomvrie 1922.

Consistorul Diecezan:

Nicolae Ivan
episcop

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2:30, 10:40, 14:35, 20:40.
2. Spre Vinț: 4:05, 18:35.
3. Spre Râu-Vadului, Peatra-Olt, București: 2:54, 13:45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraș: 5:05, 15:50.
5. Spre Cisnădie: 5:16, 9:30, 15.
6. Spre Agnita, Sighișoara: 17:45.
7. La Ocna, tren școlar: 6:20, 13:25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1:13, 9, 15:23, 18:50.
2. Dela Vinț: 10:20, 17:04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra Olt, București: 1:44, 12:20 (accelerat), 16:15.
4. Dela Făgăraș: 8:30, 14:13.
5. Dela Cisnădie: 7, 11:35, 20:03.
6. Dela Sighișoara: 8:50.
7. Dela Ocna, tren școlar: 7:30, 14:34.

Reclama este

sufletul comerțului

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.